

KOLORUJE-MY

KROSZONKI

OPOLSKIE

I WZÓR OPOLSKI

Oddajemy w Wasze ręce kolorowanekę, która prezentuje niematerialne dziedzictwo Gminy Lubniany, ale też szerzej – Opolszczyzny. Skorzystajcie z tych kolorowych wzorów, tworząc swoje ozdoby, pielęgnując niematerialne dziedzictwo. Idźcie drogą, którą przeszli uczniowie szkół podstawowych w Gminie Lubniany, którzy wzięli udział w warsztatach kroszonkarskich prowadzonych przez **Sabinę Karwat**.

Wielką orędowniczką lokalnej tradycji, w tym także opolskich kroszonek była **Danuta Zalewska**, nauczycielka Publicznej Szkoły Podstawowej w Luboszycach i Publicznego Gimnazjum w Biadaczu

„Aby znaleźć drogę przyszłą,
trzeba wiedzieć skąd się wyszło”

Cyprian Kamil Norwid

Motto, które często powtarzała Pani Danuta Zalewska — polonistka, nauczycielka i miłośniczka regionalizmu, uwielbiająca pracę z uczniami i oddana pasjonatka kultury śląskiej.

Danuta Zalewska urodziła się 15 lutego 1960 roku w Krotoszynie. Wykształcenie polonistyczne zdobyła w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Opolu, którą ukończyła z tytułem magistra filologii polskiej w 1983 r. W tym samym roku 1 września rozpoczęła pracę zawodową w szkole podstawowej im. Jana Trzecioka w Biadaczu. W 1987 r. rozpoczęła gromadzenie

i opisywanie eksponatów związanych z kulturą materialną Śląska.

Z czasem dzięki pasji i zaangażowaniu Pani Danuty ze zgromadzonych zbiorów została utworzona Izba Regionalna, a następnie Szkolne Muzeum Etnograficzne w którym znalazło się ponad tysiąc eksponatów. Pani Danuta była osobą niezwykle zaangażowaną w pracę z uczniami, mówiła o nich „moje dzieci”. Była dla młodzieży przyjaciółką i mentorką na której wsparcie zawsze można było liczyć. Zachęcała do poznawania swoich korzeni i kultywowania śląskich tradycji. W tym celu założyła zespół folklorystyczny „Biadaczanie”, który dumnie prezentował zwyczaje śląskie m.in. na Uniwersytecie Opolskim, oprowadzał zwiedzających szkolne Muzeum Etnograficzne i zdobywał nagrody w konkursach.

Danuta Zalewska angażowała się również w propagowanie naszej regionalnej kultury za granicą wyjeżdżając z młodzieżą

do Francji i Niemiec, gdzie „Biadaczanie” prezentowali tradycyjne wypiekanie chleba, kiszanie kapusty oraz liczne obrzędy weselne. Przygotowywała swoich uczniów do licznych konkursów, a w swoją pracę wkładała zawsze wiele serca. Jej uczniowie byli laureatami m.in. „Śląskiego berania” w Izbicku, konkursu „Kroszonki opolskie” w Muzeum Wsi Opolskiej w Bierkowicach. Przygotowała do występu w Katowicach Justynę Nikodem, która w 2004 roku otrzymała tytuł „Ślązaczki roku” w trzynastej edycji konkursu „Po naszymu, czyli po śląsku”.

29 marca Izba Regionalna otrzymała tytuł Animatora Roku w kategorii „Kultura i oświata” w konkursie „Anime 2009”. Danuta Zalewska zmarła przedwcześnie 3 listopada 2009 r. Zostawiając po sobie w gminie Lubniany wiele śladów. Dzięki Danucie Zalewskiej i jej staraniom Szkolne Muzeum Etnograficzne jest po dziś dzień Chlubą Publicznej Szkoły Podstawowej w Luboszycach. 6 listopada 2010 roku nadano mu imię Danuty Zalewskiej.

M. Leżak

Fot. z archiwum PSP Luboszyce

Weź sprawy w swoje ręce! Zobacz, od czego zacząć,
by namalować kwiatową kompozycję, tworzącą wzór opolski

1

2

3

4

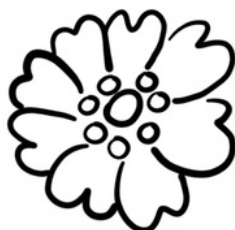
5

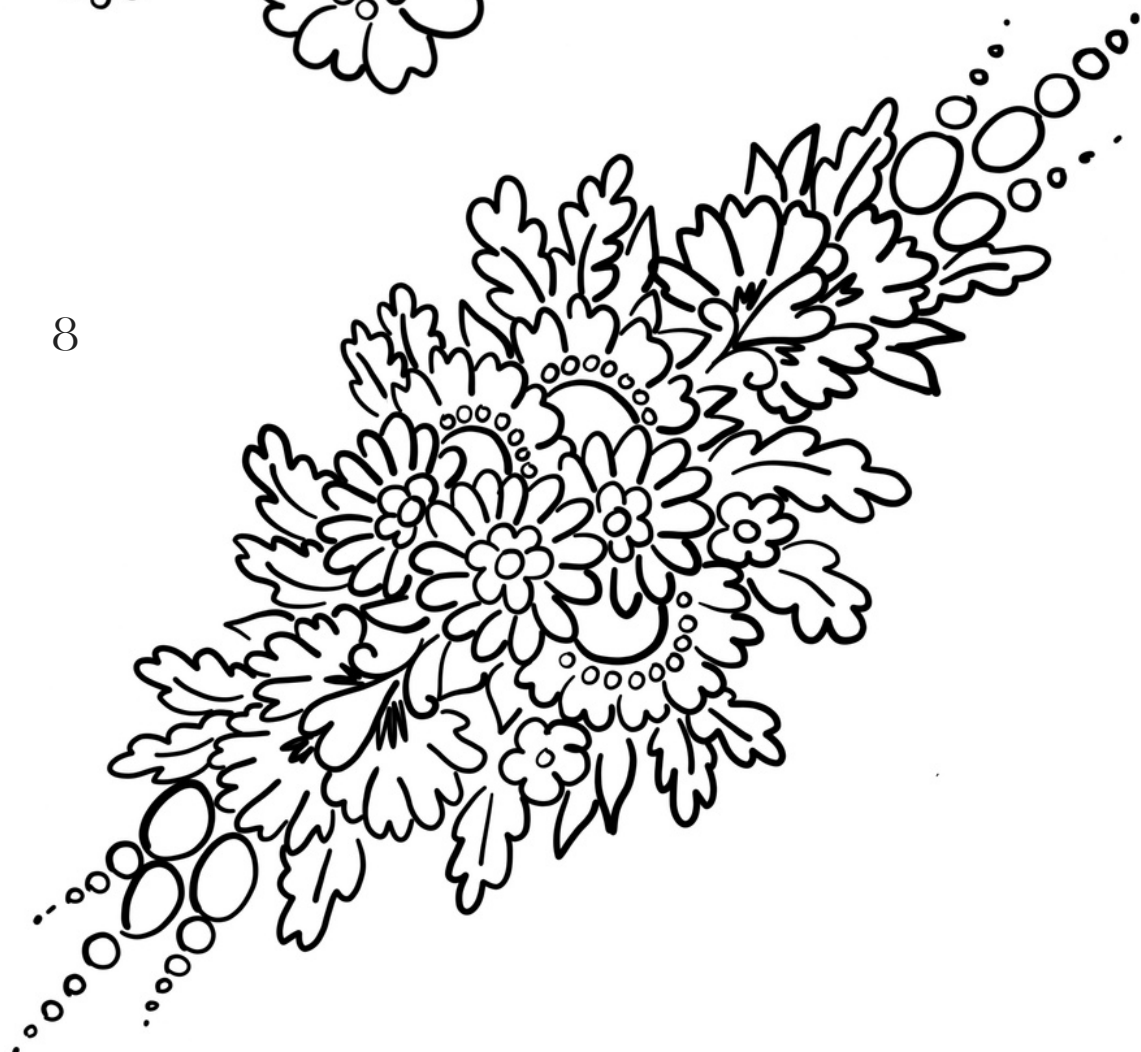
6

7

8

Kroszonka to wydmuszka, która jest zabarwiona. Następnie metodą rytowniczą (drapaną) nanoszone są wzory kwiatowe, ale nie brakuje też liści, ziół, traw, a nawet palm. Inspiracje do zdobienia jaj czerpie się z haftu, który zdobi obrusy, pościel, a także stroje ludowe.

Co ciekawe, każdy wzór jest inny i zależy od "ręki" twórcy ludowego.

Kroszonkarstwo zostało w 2019 roku wpisane na Krajową Listę Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego.

Czy wiesz, że... kolor ma znaczenie?

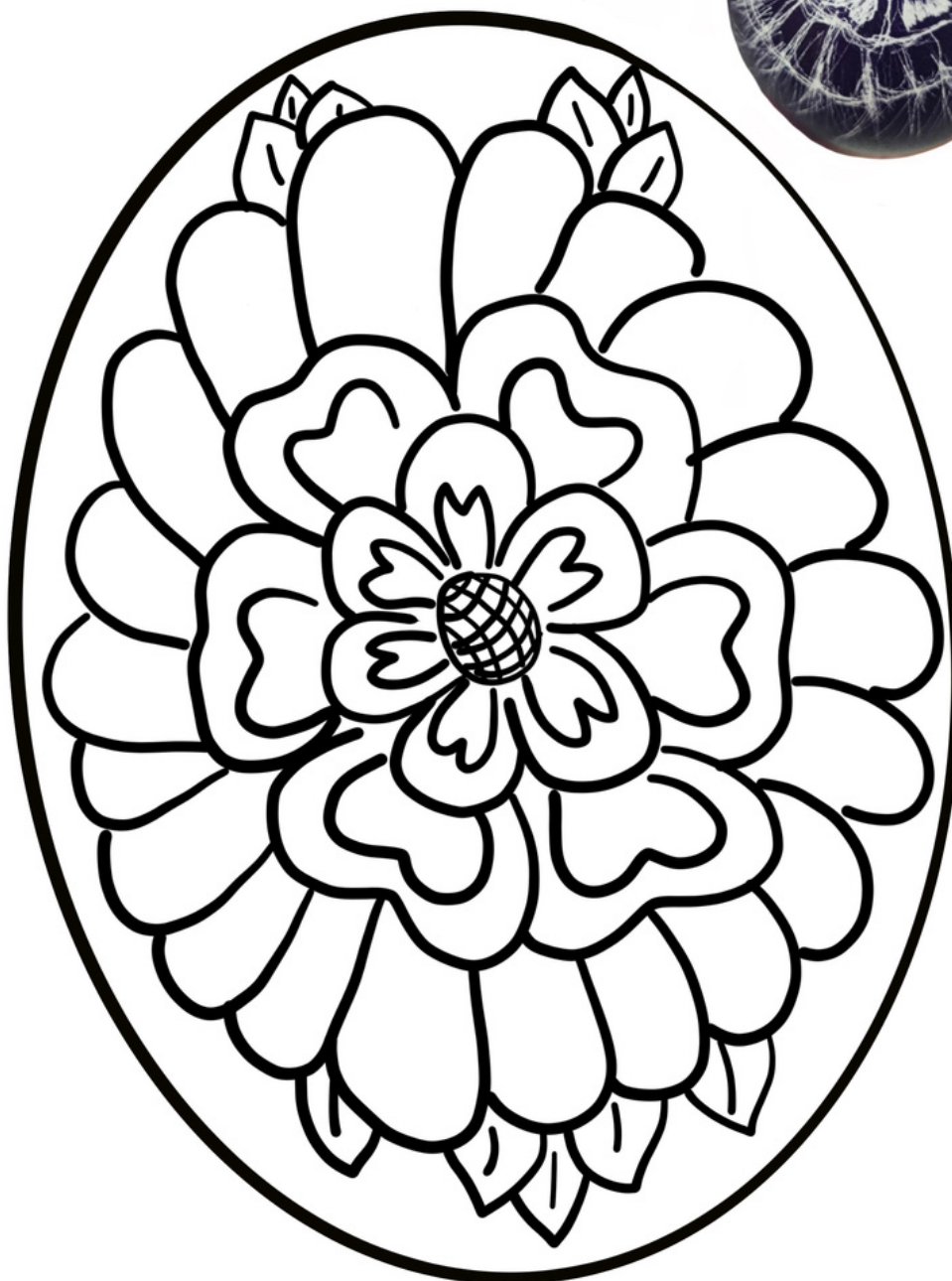
Jajko w kolorze **CZERWONYM** dziewczyna wręczała chłopakowi jako znak miłości.

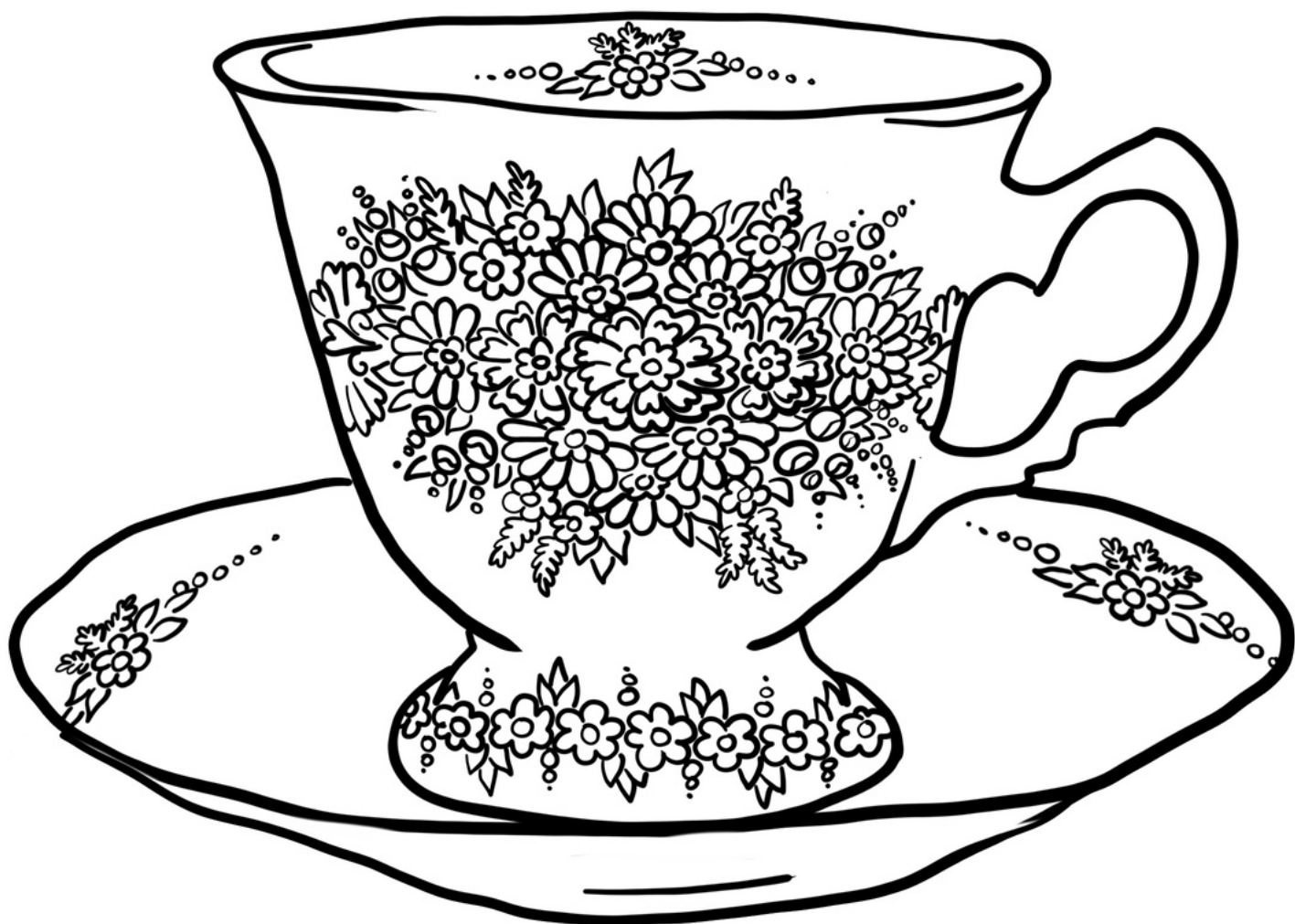
ZIELONE jajka wręczano młodym osobom

Osoby szanowane we wsi, seniorzy otrzymywali jajka **CZARNE** i

FIOLETOWE

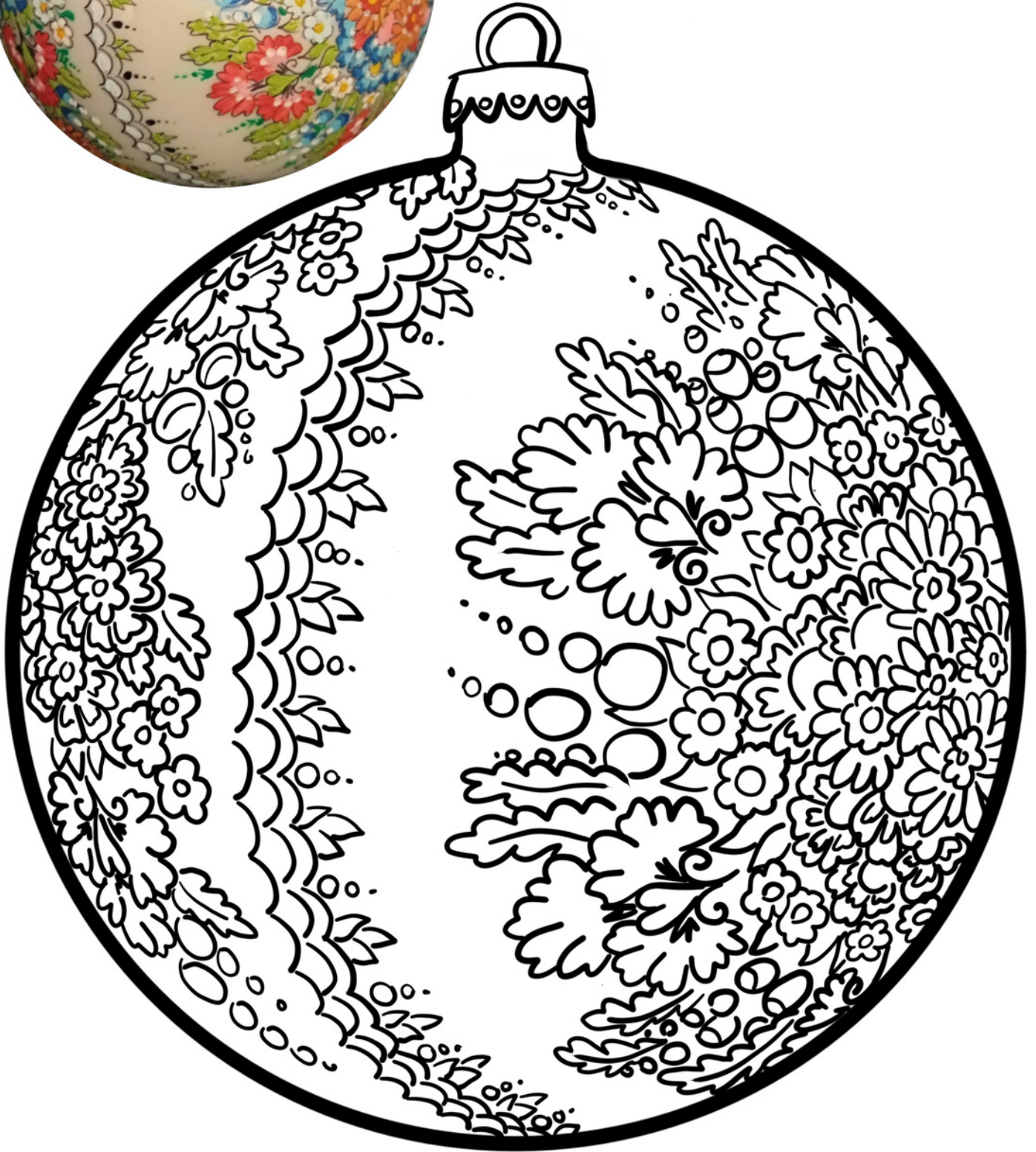
Dziewczyna, chcąc odrzucić zaloty adoratora, wręczała mu jajko **ŻÓLTE**

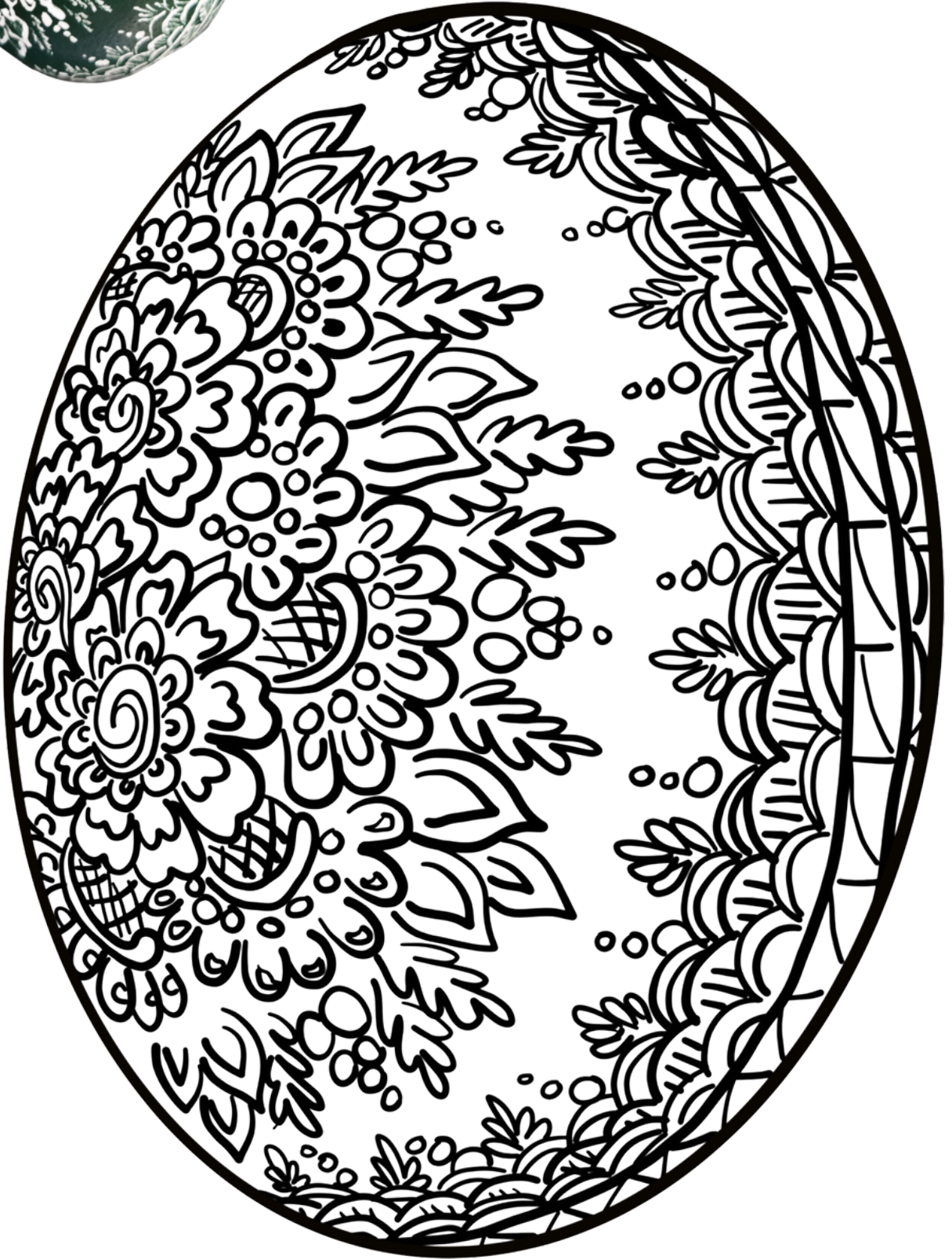

To właśnie kroszonki przysłużyły się w promocji wzoru opolskiego. W latach 60. XX wieku stwierdzono jednak, że kwiatowe wzory można z powodzeniem przenieść z kruchej skorupki na coś bardziej trwalszego – porcelanę. Tak zrodziła się tradycja, która trwa do dziś. Wzór opolski można spotkać na przedmiotach użytkowych – talerzach, kubkach, bomkach, a nawet na gadżetach promocyjnych.

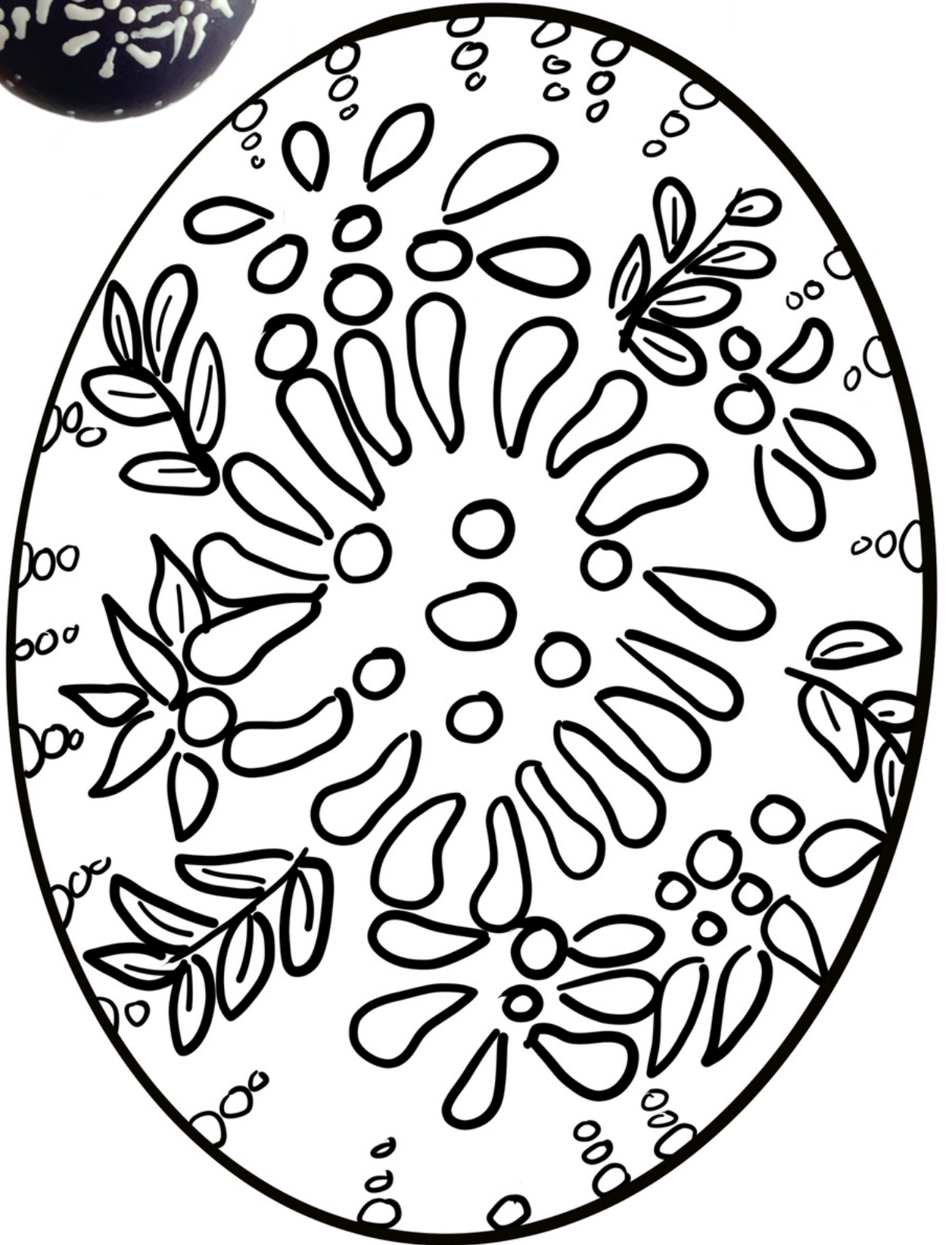
Podobnie jak kroszonkarstwo, wzór opolski został w 2019 roku wpisany na Krajową Listę Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego

Grafiki:

Autorzy kroszonek – uczniowie szkół podstawowych z Gminy Łubniany – z Biadacza, Brynicy, Luboszyca, Łubnian i Jełowej

Motywna na porcelanie i bombce – Sabina Karwat – twórczyni ludowa z Jełowej

Wzór opolski na okładce i str. 3 – Ewa Trąbczyńska – twórczyni ludowa z Dąbrówki Łubniańskiej

Zuzanna Karwat – opracowanie graficzne

Opisując kroszonkarstwo i wzoru opolskiego korzystano z informacji zawartych na stronie www.niematerialne.nid.pl Narodowego Instytutu Dziedzictwa

Łubniański Ośrodek Kultury 2022

Kolorowanka powstała w ramach projektu "Tużej, w Gminie Łubniany" realizowanego w ramach programu "EtnoPolska. Edycja 2022"

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

NARODOWE
CENTRUM
KULTURY

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
w ramach programu Narodowego Centrum Kultury: EtnoPolska. Edycja 2022